

КОМУНІКАТ Ч. I.

ВИКОНАВЧОЇ БОМІСІЇ УКРАЇНСЬКИХ ЕМІГРАНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ
в Ч.С.Р.

Ліга Націй в році 1922 затвердила формуляр сертифікатів ідентичності, що потім придбала назву "нансенівських пасів" для емігрантів з теренів буншої Російської імперії, з такою формулою: "походження російського, що досі не набув жадної іншої державної приналежності".

Ця формула мала стосуватися емігрантів з теренів буншої Російської імперії без різниці національності.

Влада ЧСР року 1929 рівнож приступила до цієї постанови і з початком 1930 року почала видавати для еміграції в ЧСР такі документи

Ті емігранти, що походять з теренів бун. Російської імперії одержуть нансенівські паси з зазначенням: "přívodem rus, který dosud nepobyl jiné státní příslušnosti". Такі паси мали би одержувати українці, що походять з теренів бун. Росії. Отже їхня національність в пасах означувалася би не українсько, а російська.

Українські емігранти, що походять з теренів буншої Австро-Угорщини мають доставити не нансенівські паси, а тимчасові документи на побут в ЧСР без пасу.

Таким чином цією постановою українську еміграцію, національно одну було розділено на дві частини:

Одну частину враховується в склад російської еміграції і підбирається у неї її національне ім'я.

Другу частину поліція уряди ЧСР часто змушує до легалізації і одержання пасів у тих держав, що окуповали зоромо ту частину української території, з якої ці емігранти походять.

Така постановка справи правного становища української еміграції цілком прирідньо викликає у неї велике хвилювання і українська еміграція на це відносно реагувала.

Окремі українські емігранські організації терімжи домагаються вірного означення української національності в нансенівських пасах і не брати їх, накомі в них не буде визначено вірно українську національність.

Для 23-го січня 1930 року відбулася перша спільна нарада представників вступних організацій в ЧСР:

- 1) Громада Кубанців в ЧСР.
- 2) Лекторські і адміністративні персонал та студентство Української Господарської Академії в Подєбрдах.
- 3) Республіканське-Демократичний Клуб в Празі.
- 4) Український Вищий Педагогічний Інститут в Празі.
- 5) Український Всеобщий Робітничий Союз в ЧСР.
- 6) Українська Гімназія в Жемницях.
- 7) Українська Громада в ЧСР.
- 8) Український Комітет в ЧСР.
- 9) Українське Обєднання в ЧСР.
- 10) ЧЕСУС.
- II) Українська Громада в Брні.

Після обміну думок було узгоджено виготовити в імені цих організацій меморандум до Ліги Націй з домаганням вірного означення української національності в нансенівських пасах. Рівнож було рішено інтервенувати у чеських урядових чинників в цій же справі.

Обрана нарадою делегатів навістила голову ради міністрів ЧСР, його заступника, міністерство внутрішніх справ та міністерство закордонних справ, де зложила також відповідні меморандуми. Для дальшого ведення справи з нансеновськими паспортами було обрано вищезазначеною комісією в складі: Інж. В. Гречишкіна, М. Галагана, проф. Б. Мартоса, проф. Ф. Швеця та проф. А. Яковліва.

Чеські урядові чинники приобіцяли простудіювати цю справу і по можливості вирішити її в наших інтересах; в кожному разі було приобіцяно, що проти тих українців, які відмовляються від одержання нансеновських паспортів, або які цілком ще не подавали і не подають заяв на нансеновські пас, до вирішення цієї справи не буде вжито жадних репресій, хочь би їхні проклами і були вже просрочені.

В імені вищезазначених українських організацій за допомогою і експертизою українських правників - проф. Українського Університету в Празі, виготовлено до Ліги Націй меморандум в справі оборони українського національного імені та вірного означення української національності в нансеновських паспортах. Копії цього меморандуму пропонуються всім державам, що підписали угоду Ліги Націй в справі нансеновських паспортів.

В справі вірного означення української національності в нансеновських паспортах ведуться зараз пертрактації поміж урядом ЧСР та Верховним Комісаріатом для допомоги еміграції при Лізі Націй і можна сподіватися на її розв'язання в ближчому майбутньому. Є підстави думати, що ця справа буде поладана для української еміграції позитивно.

До вирішення цієї справи є ліпше українським емігрантам стриматися від подання заяв на нансеновські паси. Це стримання не-потягне за собою жадних шкідливих для українських емігрантів наслідків.

Про остаточне вирішення справи Виконавча Комісія своєчасно повідомить українську еміграцію.

Виконавча Комісія потрібним вказати на те, що для позитивного вирішення нашої справи потрібна єднотність і дисциплінованість української еміграції; а тому Виконавча Комісія закликає українських емігрантів в цій акції не робити жадних сепаратних виступів, а звертатися з вказівками та порадами до своїх організацій, або до Виконавчої Комісії на адресу: Ing. V. Hřebíček, Praha-Smědkov, Vřetislavova 27, Ukr. Komitet.

ВИКОНАВЧА КОМІСІЯ: Інж. Гречишкіна, В. Галаган М. Проф. Мартос Б.
Проф. Швець Ф. Проф. Яковлів А.

Прага, дня 18. Серезня 1930.

КОМУНІКАТ

ч. 2.

ВИКОНАВЧОЇ КОМІСІЇ УКРАЇНСЬКИХ ЕМІГРАНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В ЧЕХОСЛОВАЦЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ В СПРАВІ МІЖ- НАРОДНИХ /НАНСЕНІВСЬКИХ/ ПАСПОРТІВ.

Після розсилки Комуніката Виконавчої Комісії від 16 березня 6. р. представники Об'єднаних Українських Організацій в Ч.С.Р. продовжували працю з метою внесення зміни в так звані Нансенівські паспорти, щоб в них було правдиво означено національне ім'я українських емігрантів та їх правдиву попередню державну належність.

Після докладного обміркування пропозицій кількох проектів було складено й схвалено Меморандум, 2 червня 6.р. підписаний представниками - Українського Всепрофесійного Робітничого Союзу, Української Громади в Ч.С.Р., Українського Комітету в Ч.С.Р., Громади Кубанців в Ч.С.Р., Комісії лекторського та адміністративного персоналу Української Господарської Академії в Подєбрадах, Українського Високого Педагогічного Інституту імені М. Драгоманова в Празі, Української Гімназії.

5-го червня 6.р. цей Меморандум було переслано 1/ Генеральному Секретареві Ліги Націй, 2/ Високому Комісарові при Лізі Націй в справах емігранських та 3/ Дорадчій Комісії прицьому Комісарові.

10-го червня 6.р. було обрано делегацію в складі проф. С. Шелухина / Ч.С.Р. /, М. М. Галагана / Ч.С.Р. / та інж. Д. Андрієвського / Бельгія / для поїздки в Женеву з метою захвоту домагань, виставлених в Меморандумі.

11 червня 6.р. цей Меморандум /в копії/ передано Міністерству Закордонних Справ Чехословацької Республіки з писемним проханням про підтримку справедливого й оправданого домагання Української еміграції.

В наслідок багатьох інтервенцій Виконавчої Комісії Українських Емігранських Організацій в Ч.С.Р. ВЛАДА ЧЕХОСЛОВАЦЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ 17 червня 6.р. ОСТАТОЧНО ПОГОДИЛАСЯ ЗРОБИТИ РОЗПОРЯДЖЕННЯ, ЩОБ В НАНСЕНІВСЬКИХ ПАСПОРТАХ, що видаються українцям, ВИКРЕСЛЮВАЛОСЯ В ЧЕСЬКОМУ Й ФРАНЦУЗЬКОМУ ТЕКСТАХ СЛОВА - "rus" - "russe" ТА ЗАМІНЯЛОСЯ ЇХ СЛОВАМИ - "ukrajines" - "ukrainien".

Поруч з цим Влада Чехословацької Республіки ПОГОДИЛАСЯ НА ВНЕСЕННЯ ВІДПОВІДНИХ ЗМІН І В ТІ НАНСЕНІВСЬКІ ПАСПОРТИ, ЯКІ ВЖЕ ВИДАНІ УКРАЇНЦЯМ БЕЗ ЗМІН, або тільки з дописуванням слів: *ukrajines, ukrainien.*

Ті українці, які одержали Нансенівські паспорти без змін, мають тепер ЗАЖАДАТИ ПРО ВНЕСЕННЯ В ЦІ ПАСПОРТИ ПОТРІБНИХ ЗМІН.

Тому Виконавча Комісія РЕКОМЕНДУЄ УКРАЇНСЬКІЙ ЕМІГРАЦІЇ в Ч.С.Р.

наступне:

- 1/ ПРИ ПОДАЧІ ЗАЯВ-АНКЕТ ПРО ВИДАЧУ НАНСЕНІВСЬКИХ ПАППОРТІВ В ЦІХ ЗАЯВАХ ВИКРЕСЛЮВАТИ СЛОВА: *ruské ruskou* І НА МІСЦЕ ЇХ ПИСАТИ *ukrajinské, ukrajinsku*. В ЦІХ ЖЕ ЗАЯВАХ-АНКЕТАХ ДОПИСУВАТИ ПРОХАННЯ ПРО ВНЕСЕННЯ В НАНСЕНІВСЬКІ ПАППОРТИ ВІДПОВІДНИХ ЗМІН.

Це прохання краще всього виписувати в анкету на другій сторінці перед власноручним підписом; можна писати, наприклад, так: *"žádám divazně správné označení mé ukrajinské národnosti v nansenovském pase."*

- 2/ ПРИ ОДЕРЖАННІ /виготовлених на поліції/ НАНСЕНІВСЬКИХ ПАППОРТІВ ЗВЕРТАТИ УВАГУ НА ТЕ, ЧИ ВНЕСЕНІ В ЦІ ПАППОРТИ НЕ ОВХІДНІ ЗМІНИ.
- 3/ В РАЗІ ВІДМОВЛЕННЯ ВНЕСТИ ВИЩЕЗГАДАНІ ЗМІНИ В НАНСЕНІВСЬКІ ПАППОРТИ, ЦІХ ПАППОРТІВ НЕ ПРИЙМАТИ, а про такі непорозуміння доводити до відома Виконавчої Комісії Українських Емігранських Організацій в Ч.С.Р. на адресу голови її:

*Praha - Smíchov.
Malvarákka 7640.
M. Galagan.*

Голова Виконавчої Комісії: М.Галаган / в.р./

інж.В.Гречинкин / в.р./

Д.Куліковський / в.р./

проф. Ф. Швець / в.р./

/Секретарь: П.Макаренко.

18.червня 1930.року.

Прага-чеська.